

El tossut irlandès

Frank McCourt, autor de 'Les cendres d'Àngela', ens explica a 'El professor' (Bromera) anècdotes i reflexions acumulades al llarg dels trenta anys que va dedicar a la docència en diferents instituts dels Estats Units • Vicenç Llorca

Assaig

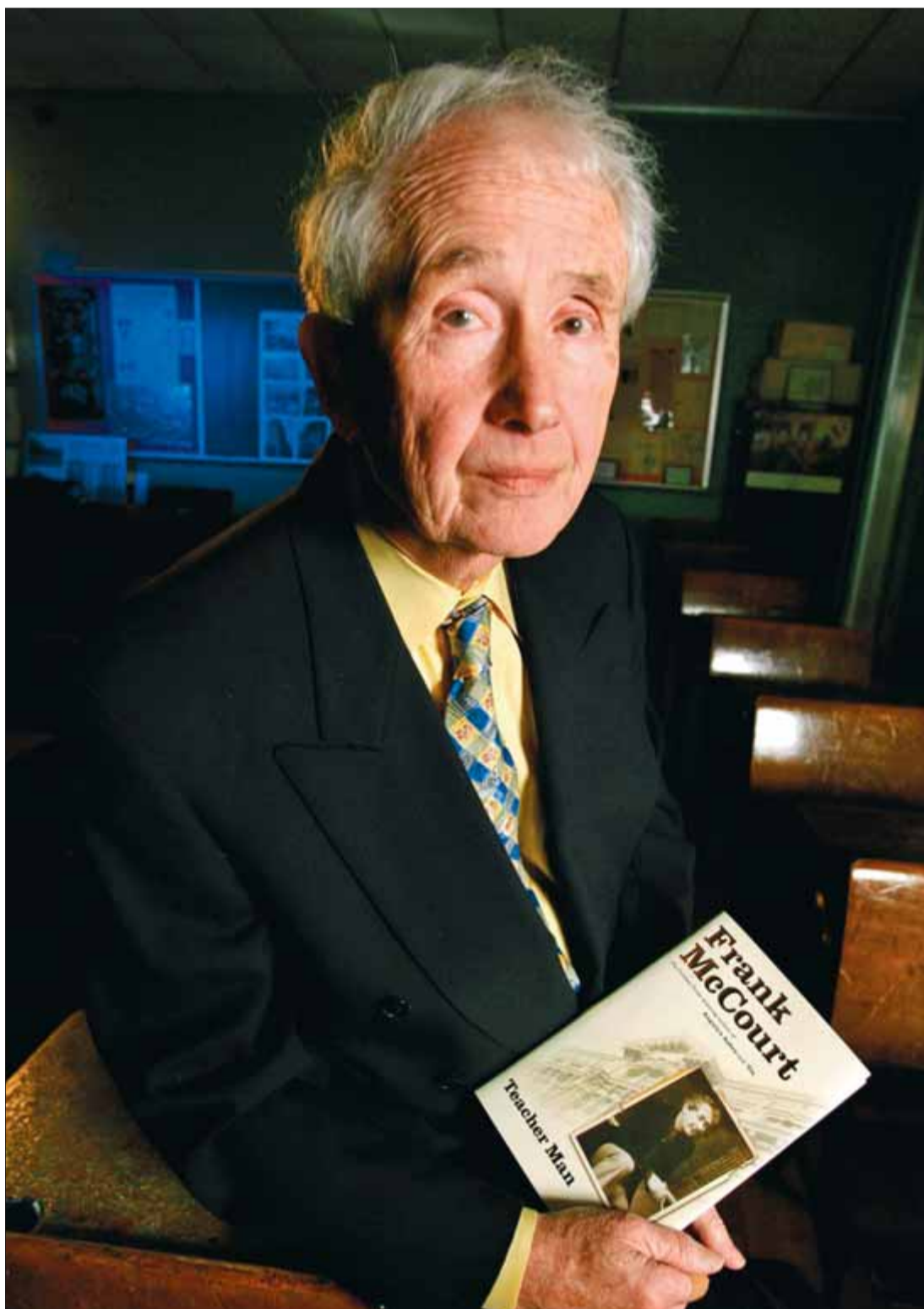
El professor

Frank McCourt

Traducció d'Eduard Castaño
Bromera. Alzira, 2006

Un dels aspectes que més sorprenen en la lectura del llibre *El professor*, de Frank McCourt, és l'absoluta actualitat de la matèria de què tracta. Concebut com l'autoretrat d'un professor, el cèlebre autor de *Les cendres d'Àngela* dona fe de la seva experiència al llarg de trenta anys com a professor d'institut en quatre centres de Nova York des del 1958. Amb una prosa directa, però matisada amb moltes dosis d'ironia, la primera gran paradoxa del professor en entrar en una aula és la constatació de la inutilitat dels seus coneixements pedagògics. Això queda molt ben expressat en l'anècdota del primer record, quan davant de l'entrenou provocat per un entrepà de mortadel·la volador, tot el que se li acut fer és pronunciar la interjecció "Ep!": "Quatre anys d'educació superior a la Universitat de Nova York i l'únic que se'm va acudir va ser ep". És clar que per a McCourt "els catedràtics de la Universitat de Nova York mai no explicaven com controlar situacions d'entrepans voladors. Parlaven de teories i filosofies d'educació, d'imperatius morals i ètics, de la necessitat d'enfrontar-se a tota la criatura, el *gestalt*, guaita tu, les necessitats sentides de la criatura, però mai no parlaven de moments crítics a l'aula". Llavors apareix el geni i el primer acte de control de la classe ve donat per un gest inesperat per a l'alumnat: "Vaig menjar-me l'entrepà". I vet aquí precisament, en aquesta anècdota tan simple, un dels punts importants del llibre: com compaginar una acció pedagògica amb la realitat que configura un col·lectiu adolescent a l'aula?

Segurament, els professors que estiguin llegint aquestes línies entendran

Frank McCourt narra els seus anys de mestre

MIKE SEGAR / REUTERS

les entranyes de les aules i elabora un vertader elogi de la professió d'ensenyar, tot denunciant la manca de prestigi a què es veu sotmesa per part de la societat: "A Amèrica, els metges, els advocats, els generals, els actors, la gent de la televisió i els polítics són admirats i recompensats. Els professors no. Ensenyar és l'última de les minyones de les professions. Als professors els diuen que vagin per la porta de servei o que entrin per darrere. Els feliciten per tenir TTL (tant de temps lliure)". No cal anar a Amèrica: avui dia el reconeixement de la tasca docent constitueix una de les assignatures pendents, mai més ben dit, de les societats dites avançades.

L'obra també serveix per entrar en el món de McCourt, el qual fa sempre gala de la seva condició irlandesa, i que ens recorda que *Les cendres d'Àngela* va aparèixer quan tenia 66 anys. D'aquesta manera, cau un altre tòpic: el de la disponibilitat de temps per als professors que exerceixen també d'escriptors. La raó és simple. Als instituts s'han de fer classes: "Quan fas cinc classes d'institut al dia, cinc dies a la setmana, no tens prou propensió a anar-te'n a casa a aclarir les idees i afaïonar una prosa immortal. Després d'un dia de cinc classes, tens la closca plena del brogit de l'aula". Potser per això, un escriptor que ha arribat al cor de tanta gent i al cim de la fama, és bo que doni el seu testimoni i que, des de l'autenticitat del mateix dia a dia, parli de la seva experiència a les aules. Una experiència marcada, com la seva mateixa literatura, per la tossuderia adoptada com a mètode vital i artístic: "Ara crec que és el moment d'atorgar-me mèrits per una virtut com a mínim: la tossuderia. No és tan elegant com tenir aspiracions, o talent, o intel·ligència o encís, però continua sent el que em va fer superar els dies i les nits". I els dies i les nits, afegiríem, de tants ensenyants.

El reconeixement de la tasca docent és una assignatura pendent

molt bé el sentit pregon de l'escena descrita. Arriba un moment en què es produeix una distància evident entre els continguts que se suposa que ha de donar un professor i el que podríem anomenar la manera amb què ha de ser capaç de connectar i, encara més difícil, fer-se respectar pel conjunt d'ànimes disposades a desestabilitzar qual-

sevol projecte intel·lectual. Les raons per les quals succeeix això són complexes, i estan en l'ordre psicològic i biològic dels alumnes i dels condicionaments familiars i socioculturals. McCourt es mostra en tot moment molt atent a aquest doble eix, i els barreja sovint tot obtenint, per exemple, una fotografia de l'ensenyament públic en

temps d'Eisenhower molt interessant. El fenomen de les bandes juvenils, la multiculturalitat, el menyspreu a la cultura i a la cultura de l'esforç..., són aspectes que apareixen des d'un tractament no dogmàtic i que fan meditar sobre la nostra realitat més immediata.

D'aquesta manera, pàgina a pàgina, McCourt obre